از گوشه و کنار

با حضور رئیس جمهور؛
نخستین دبیرستان پلیس افتتاح شد

آیین افتتاح و بهره برداری مجتمع آموزشی و فرهنگی سپهبدشهیدمحمد باقری (نخستین دبیرستان هوشمند پلیس) با حضور رئیس جمهور در منطقه ۵ تهران برگزار شد. به گزارش پلیس، فرمانده کل انتظامی کشور در آیین در آیین افتتاح و بهره برداری این مجتمع، گفت: این پروژه در مساحتی بالغ بر ۳۵ هزار متر مربع، در هفت طبقه و مجهز به بهترین امکانات آموزشی برای نوجوانان پسر این مرز و بوم ساخته شد تا فرزندان عزیزمان از این فضای آموزشی بهره‌مند شوند. احمدرضا رادان اضافه کرد: نگاه و رویکرد جدید پلیس بر اساس معماری پلیس آینده، جذب را برای آموزش و مهارت افزایی در بازه نوجوانی و جوانی متمرکز کرده است تا فرزندان غیور این سرزمین در حوزه زندگی، کار و... آموزش ببینند. بر اساس اعلام فراجا، فعالیت این دبیرستان از سال تحصیلی ۱۴۰۵-۱۴۰۶ آغاز می‌شود. این مرکز به عنوان نخستین مجموعه از دبیرستان‌های پلیس در نظر گرفته شده و در مراحل بعدی قرار است این طرح در سایر استان‌های کشور نیز توسعه پیدا کند.

انتشار تصویری غم‌انگیز از دانش‌آموختگان شریف در سیلیکون‌ولی

انتشار تصویری از جمعی از دانش‌آموختگان دانشگاه صنعتی شریف در سیلیکون‌ولی آمریکا، بازتاب گسترده‌ای در فضای مجازی داشته است. به گزارش رویداد۲۴، این تصویر بار دیگر بحث درباره مهاجرت فارغ‌التحصیلان دانشگاه‌های برتر ایران و خروج نیروهای متخصص از کشور را پررنگ کرده است. کاربران شبکه‌های اجتماعی با بازنشر این عکس، از حضور شمار قابل توجهی از دانش‌آموختگان دانشگاه شریف در یکی از مهم‌ترین مراکز فناوری جهان سخن گفته و با ابراز تأسف آن را نشانه‌ای از تداوم مهاجرت نیروهای متخصص دانسته‌اند.

توقف تولید داخلی واکسن آنفلوآنزا به دلیل استقبال کم مردم

مدیر کل دارو و مواد تحت کنترل سازمان غذا و دارو از توقف تولید داخلی واکسن آنفلوآنزا در سال جاری خبر داد و علت آن را استقبال بیشتر مردم از واکسن‌های وارداتی عنوان کرد. به گزارش خبرآنلاین، اکبر عبداللهی اصل گفت: واکسن داخلی طی سه سال گذشته تولید و عرضه شد، اما استقبال کمتر از آن موجب انقضای بخشی از تولیدات و تحمیل خسارت به تولیدکننده شد و امسال تولید آن متوقف شده است. وی افزود: حدود یک میلیون دوز واکسن از منابعی از جمله چین و روسیه برای گروه‌های واجد شرایط در حال تأمین است و از اواخر شهریور و اوایل مهر در دسترس قرار می‌گیرد. عبداللهی اصل گفت: تأمین واکسن داروخانه‌ها نیز به تخصیص ارز و دریافت تضمین‌های کیفی وابسته است و در صورت فراهم شدن شرایط، توزیع آن از مهرماه آغاز خواهد شد.

انتخابات شوراها به‌صورت تمام‌الکترونیک برگزار می‌شود

سخنگوی شورای نگهبان از تصمیم برای برگزاری تمام‌الکترونیک انتخابات شوراهای اسلامی شهر و روستا خبر داد. به گزارش دیده‌بان ایران، هادی طحان‌نظیف در نشست خبری خود، گفت: در مقطع پیش رو، انتخابات میان‌دوره‌ای مجلس شورای اسلامی در پنج حوزه و انتخابات میان‌دوره‌ای مجلس خبرگان رهبری در چهار حوزه نیز برگزار خواهد شد. طحان‌نظیف همچنین گفت برگزاری تمام‌الکترونیک انتخابات میان‌دوره‌ای خبرگان در حال بررسی است و شورای نگهبان در این زمینه با وزارت کشور و مجلس در تعامل است.

معضلی که مشکلات اقتصادی زمینه‌ساز آن است؛
افزایش سالمندآزاری در پنج ماه نخست سال

سرپرست معاونت اورژانس اجتماعی بهزیستی کشور از افزایش دو درصدی موارد گزارش‌شده سالمندآزاری در پنج ماه نخست امسال نسبت به مدت مشابه سال گذشته خبر داد و گفت مشکلات اقتصادی و افزایش هزینه‌های مراقبت، درمان و دارو می‌تواند زمینه‌ساز رفتارهای نامناسب با سالمندان شود. به گزارش ایلنا، فاطمه سلطانی گفت: آمار ثبت‌شده در اورژانس اجتماعی در پنج ماه نخست سال جاری نسبت به مدت مشابه سال گذشته دو درصد افزایش داشته است، اما این میزان تغییر قابل توجهی در موارد سالمندآزاری محسوب نمی‌شود. او تأکید کرد: آمار اورژانس اجتماعی صرفاً بر اساس تماس‌ها و موارد گزارش‌شده است و نمی‌توان از آن به‌تنهایی برای سنجش شیوع سالمندآزاری یا مقایسه استان‌ها استفاده کرد. سلطانی سالمندآزاری را از آسیب‌های اجتماعی پنهان دانست که می‌تواند در قالب آزار جسمی و روانی، بی‌توجهی، بهره‌کشی مالی، تحقیر، طرد یا سلب حقوق سالمند بروز کند. به گفته او، محدود کردن ارتباطات سالمند، کنترل امور مالی و بی‌توجهی به نیازهای روزمره نیز ممکن است به‌عنوان رفتارهای عادی خانوادگی تلقی و در نتیجه پنهان بماند. سرپرست اورژانس اجتماعی افزود: شهروندان می‌توانند موارد سالمندآزاری را از طریق خط تلفن ۱۲۳ به اورژانس اجتماعی گزارش کنند.

رئیس بنیاد مستضعفان خبر داد؛
تأمین هزینه تحصیل دانش‌آموزان دهک‌های اول تا چهارم

رئیس بنیاد مستضعفان از حمایت آموزشی و تأمین هزینه‌های تحصیل دانش‌آموزان متعلق به دهک‌های یک تا چهار خبر داد. به گزارش ایسنا، حسین دهقان گفت: بنیاد مستضعفان مسئولیت آموزشی و تحصیلی گروه‌های مختلف سنی در چهار دهک نخست را تحت پوشش قرار داده است. وی افزود: حدود ۹۸ درصد روستاهای کشور اکنون از زیرساخت‌هایی مانند آب، مدرسه و مراکز بهداشتی برخوردارند.

تحریم‌ها، راه آزمون‌های بین‌المللی را برای ایرانیان تنگ‌تر کرد
از تافل تا PTE؛ محرومیت به جرم ایرانی بودن!

سعیده علیپور

محدودیت‌های تازه آمریکا علیه ایران، این بار به آزمون‌های بین‌المللی زبان و پذیرش دانشگاهی رسیده است. شرکت بریتانیایی پیرسون، برگزارکننده آزمون PTE، اعلام کرده از ۸ سپتامبر ۲۰۲۶ دیگر نمی‌تواند برای افرادی که محل اقامت اصلی‌شان ایران است آزمون برنامه‌ریزی یا برگزار کند، مگر آنکه داوطلب بتواند ثابت کند اقامت اصلی او در کشوری دیگر است. PTE پیش از این نیز مرکز رسمی در ایران نداشت و داوطلبان ایرانی برای شرکت در آن به کشورهای دیگر سفر می‌کردند، اما با مقررات تازه حتی سفر به کشوری مانند ترکیه یا امارات لزوما امکان شرکت در آزمون را فراهم نمی‌کند و محل اقامت اصلی داوطلب مهم است.

تصمیم پیرسون چند روز پس از محدودیت‌های مشابه برای دیگر آزمون‌های بین‌المللی اعلام شده است. ETS برگزاری تافل و GRE را در داخل ایران متوقف کرده، هرچند ایرانیان همچنان می‌توانند برای شرکت در این دو آزمون به کشورهای دیگر بروند. دولینگو نیز آزمون خود را برای افرادی که در ایران حضور دارند یا از مدارک شناسایی صادرشده در ایران استفاده می‌کنند محدود کرده است. به این ترتیب، در کمتر از دو هفته، مسیر دریافت مدارکی که برای پذیرش دانشگاهی، مهاجرت تحصیلی و در برخی موارد مهاجرت و فعالیت حرفه‌ای ضروری‌اند، برای متقاضیان ایرانی پیچیده‌تر شده است.

تفاوت مقررات تازه در همین جاست: برای برخی آزمون‌ها مسئله فقط نبودن مرکز برگزاری در ایران و تحمیل هزینه سفر خارجی است، اما در مورد PTE و برخی آزمون‌های دیگر پیرسون، داشتن پول بلیت و هتل هم لزوما کافی نیست. داوطلبی که ساکن ایران است باید پیش از سنجیده‌شدن زبان یا توانایی علمی خود، امکان اثبات اقامت در کشوری دیگر را داشته باشد. محدودیتی که بار دیگر این پرسش را پیش کشیده است که تحریم‌هایی با هدف فشار بر ایران، در عمل تا چه اندازه مستقیما مسیر تحصیل و مهاجرت جوانان ایرانی را هدف قرار می‌دهند.

محدودیت‌های تازه فقط به توقف برگزاری آزمون در ایران ختم نمی‌شود. در مورد PTE، داوطلبی که محل اقامت اصلی‌اش ایران است حتی با سفر به ترکیه، امارات یا کشور دیگر هم لزوما نمی‌تواند در آزمون شرکت کند و باید اقامت خارج از ایران را اثبات کند. تغییری که دسترسی به آزمون را از مسئله هزینه سفر به مسئله داشتن امکان اقامت در کشور دوم تبدیل کرده است

یک معافیت ۱۲ ساله چگونه تعلیق شد؟

ریشه این تغییرها به ۲۴ اوت ۲۰۲۶ بازمی‌گردد، زمانی که دفتر کنترل دارایی‌های خارجی وزارت خزانه‌داری آمریکا، OFAC، «مجوز عمومی G» مربوط به ایران را به‌طور نامحدود تعلیق کرد. این مجوز از سال ۲۰۱۴ بخشی از خدمات آموزشی را از محدودیت‌های تحریمی مستثنا کرده و به موسسات آمریکایی اجازه داده بود برخی خدمات را به دانشجویانی که در ایران حضور دارند یا معمولا مقیم ایران هستند ارائه کنند. خود OFAC اکنون صریحا این مجوز را در فهرست مجوزهای تعلیق‌شده قرار داده است.

همزمان مجوز دیگری برای جمع کردن تعهدات قبلی صادر شد. همین دوره انتقالی است که باعث شده تاریخ ۸ سپتامبر در اطلاعیه چند برگزارکننده آزمون دیده شود. آنچه در روزهای اخیر رخ داده، بنابراین مجموعه‌ای از تصمیم‌های مستقل موسسات آموزشی نیست. واکنش زنجیره‌ای شرکت‌ها و برگزارکنندگان آمریکایی یا وابسته به خدمات آمریکایی به یک تغییر در مقررات تحریمی است.

تافل؛ راه سفر هنوز باز است

TOEFL iBT یکی از اصلی‌ترین آزمون‌های سنجش مهارت زبان انگلیسی برای تحصیل در دانشگاه‌های خارجی است. این آزمون توانایی خواندن، شنیدن، نوشتن و صحبت کردن به انگلیسی را می‌سنجد و مدرکش در بسیاری از دانشگاه‌ها و موسسات آموزشی جهان پذیرفته می‌شود.

ETS پس از تعلیق مجوز G اعلام کرد همه نوبت‌های آینده تافل و GRE در داخل ایران لغو خواهند شد. اما نکته مهم این است که این موسسه تابعیت ایرانی را ممنوع نکرده است. در توضیح رسمی ETS آمده که شهروندان ایرانی همچنان می‌توانند در مراکز موجود در کشورهای دیگر تافل یا GRE بدهند. ETS همچنین اعلام کرده فعلا زمان مشخصی برای بازگشت آزمون‌ها به ایران وجود ندارد.

یعنی برای متقاضی تافل هنوز گزینه سفر خارجی باقی مانده است. گزینه‌ای که البته ارزان نیست. هزینه بلیت، هتل و رفت‌وآمد و در بعضی کشورها ویزا به هزینه اصلی آزمون اضافه می‌شود. برای داوطلبی که درآمدش ریالی است، حذف مرکز آزمون داخل کشور می‌تواند هزینه دسترسی به همان مدرک را چند برابر کند.

GRE آزمون زبان نیست

یکی از اشتباه‌های رایج در خبرهای این چند روز قرار دادن GRE در ردیف «آزمون‌های زبان» است. GRE General Test آزمون زبان به معنای تافل، آیلتس یا PTE نیست؛ هرچند بخش کلامی آن به مهارت بالای انگلیسی نیاز دارد. این آزمون بیشتر برای سنجش استدلال کلامی و کمی و توانایی تحلیلی متقاضیان تحصیلات تکمیلی استفاده می‌شود.

یک متقاضی دکتری ممکن است بنابراین به دو آزمون جداگانه نیاز داشته باشد. تافل برای اثبات مهارت زبان و GRE برای بخشی از فرایند ارزیابی دانشگاهی. توقف هر دو آزمون در ایران برای چنین فردی فقط جابه‌جایی یک تاریخ امتحان نیست؛ ممکن است او را ناچار به سفر خارجی برای یک یا حتی دو آزمون کند.

PTE؛ از امتحان زبان تا مهاجرت

PTE یا Pearson Test of English نیز برای سنجش زبان انگلیسی طراحی شده، اما انواع مختلف آن کاربردهای متفاوت دارند. PTE Academic بیشتر برای پذیرش دانشگاهی و برخی مسیرهای مهاجرتی و حرفه‌ای استفاده می‌شود، در حالی که PTE Core برای برخی مسیرهای مهاجرتی کانادا کاربرد دارد. پیرسون می‌گوید شبکه PTE نزدیک به ۵۰۰ مرکز در جهان دارد.

اما برای ایرانیان مسئله تازه‌ای پیش آمده است. چون در ایران مرکز رسمی PTE وجود نداشت، متقاضی تا امروز می‌توانست برای آزمون به کشور دیگری برود. حالا محدودیت بر «اقامت اصلی» فرد قرار گرفته است. بنابراین سفر کوتاه‌مدت ممکن است راه‌حل نباشد.

نمونه روشن چگونگی اجرای این سیاست را می‌توان در مقررات تازه GMAT دید. برگزارکننده GMAT اعلام کرده از ۸ سپتامبر داوطلبانی که محل اقامت اصلی‌شان ایران است نمی‌توانند آزمون را رزرو یا برگزار کنند. اگر فرد مدعی باشد خارج از ایران اقامت دارد، باید علاوه بر گذرنامه، مدرک دیگری برای اثبات اقامت در کشور دوم به مرکز آزمون ارائه دهد.

دولینگو؛ حتی مدرک هویتی هم تعیین‌کننده است

Duolingo English Test در سال‌های اخیر به یکی از گزینه‌های پرطرفدار اپلای تبدیل شد. به‌ویژه به این دلیل که آزمون آنلاین است و فرد می‌تواند بدون مراجعه به مرکز آزمون در آن شرکت کند. اما محدودیت دولینگو از محدودیت ETS هم فراتر رفته است.

این شرکت اعلام کرده از اول سپتامبر ارائه آزمون به کسانی که در ایران هستند یا برای احراز هویت از مدارک صادرشده توسط دولت ایران استفاده می‌کنند متوقف شده است. بنابراین ممکن است یک ایرانی حتی پس از خروج از کشور نیز، اگر تنها مدرک هویتی قابل استفاده‌اش ایرانی باشد، نتواند در آزمون شرکت کند. دولینگو گفته نمی‌داند این مقررات چه زمانی تغییر خواهد کرد.

تافل و GRE در ایران متوقف شده‌اند، دولینگو برای دارندگان مدارک شناسایی ایرانی محدودیت گذاشته و PTE نیز برای افراد مقیم ایران با شرط اثبات اقامت خارجی مواجه شده است. مجموعه این تصمیم‌ها می‌تواند مسیر اپلای و مهاجرت تحصیلی را بیش از گذشته طبقاتی کند. زیرا در کنار توان علمی و زبان، حالا توان پرداخت سفر خارجی و در برخی موارد داشتن اقامت در کشوری دیگر هم تعیین‌کننده شده است

آیلتس؛ راهی که پیش‌تر بسته شده بود

IELTS هم آزمون زبان انگلیسی است. IELTS Academic بیشتر برای دانشگاه و برخی مشاغل حرفه‌ای استفاده می‌شود و IELTS General Training عمدتا در مسیرهای مهاجرتی و کاری کاربرد دارد. اما توقف آیلتس در ایران برخلاف تافل مستقیما نتیجه تصمیم تازه OFAC نیست.

IDP از ماه‌ها قبل اعلام کرده بود آخرین آزمون آیلتس در ایران ۳۱ ژانویه ۲۰۲۶ برگزار می‌شود. دلیل اعلام‌شده «عوامل مالی و مقرراتی خارج از کنترل» این موسسه بود. بنابراین وقتی موج جدید محدودیت تافل، دولینگو و PTE آغاز شد، یکی از مهم‌ترین گزینه‌های قبلی متقاضیان ایرانی از قبل از داخل کشور حذف شده بود.

فقط دانشجوها نیستند

محدودیت‌ها تنها به آزمون‌های زبان ختم نمی‌شود. GMAT که برای بسیاری از دوره‌های MBA و مدیریت استفاده می‌شود مدرک زبان نیست و توانایی‌های تحلیلی، کمی و کلامی متقاضی را ارزیابی می‌کند. Pearson VUE نیز شبکه‌ای برای برگزاری طیف وسیعی از آزمون‌های حرفه‌ای است. به این ترتیب پزشکان، متخصصان و افرادی که برای ادامه فعالیت حرفه‌ای در کشورهای دیگر به آزمون‌های استاندارد نیاز دارند نیز می‌توانند تحت تاثیر تغییرهای اخیر قرار بگیرند.

از همین جا مسئله از یک خبر آموزشی به مسئله‌ای اجتماعی تبدیل می‌شود. نخستین اثر، گران‌تر شدن مسیر است. متقاضی تافل اکنون می‌تواند خارج از ایران امتحان بدهد، اما باید هزینه سفر را نیز بپردازد. مرحله بعد اما نابرابرتر است: در PTE یا GMAT، برای بعضی داوطلبان حتی داشتن پول سفر کافی نیست. کسی که امکان داشتن اقامت در کشوری دیگر را دارد از کسی که تمام زندگی‌اش در ایران است یک قدم جلوتر قرار می‌گیرد.

این تحریم به چه کسی ضربه می‌زند؟

واکنش داوطلبان در شبکه‌های اجتماعی در روزهای گذشته ترکیبی از خشم، نگرانی و طنز تلخ بوده است. کاربران درباره لغو آزمون‌ها و هزینه سفر به ترکیه، ارمنستان و کشورهای دیگر بحث می‌کنند. یکی از داوطلبان گفته بود دو روز گریه کرده اما حالا ناچار است هزینه سفر خارجی را نیز به برنامه خود اضافه کند.

دادخواست «بازگرداندن دسترسی تافل و GRE برای دانشجویان ایرانی» نیز در چند روز هزاران امضا جمع کرده است. نویسندگان آن نوشته‌اند دانشجویانی که ماه‌ها آماده شده و برنامه اپلای خود را با تاریخ آزمون هماهنگ کرده‌اند ممکن است دد لاین دانشگاه، بورس تحصیلی یا یک سال تحصیلی را از دست بدهند. دادخواست‌های دیگری نیز برای بازگرداندن دسترسی ایرانیان به PTE راه افتاده است.

یک داوطلب تافل در تهران در شبکه اجتماعی ایکس نوشت: «تمام برنامه‌ام بر اساس شرکت در این آزمون چیده شده بود».

به اعتقاد اغلب معترضان به این محدودیت‌ها مجموعه این تصمیم‌ها می‌تواند مسیر اپلای و مهاجرت تحصیلی را بیش از گذشته طبقاتی کند. زیرا در کنار توان علمی و زبان، حالا توان پرداخت سفر خارجی و در برخی موارد داشتن اقامت در کشوری دیگر هم تعیین‌کننده شده است.

هرچند فعلا نمی‌توان گفت مسیر اپلای و مهاجرت برای ایرانیان بسته شده است، اما این مسیر پرهزینه‌تر و نامطمئن‌تر شده. تحریم به نقطه‌ای رسیده که فرد پیش از آنکه دانش، زبان یا توانایی تحلیلی‌اش سنجیده شود باید پاسخ پرسش‌های دیگری را بدهد: کجا زندگی می‌کند؟ چه مدرکی در دست دارد؟ آیا توان پرداخت سفر را دارد؟ و آیا اصلا حق نشستن روی صندلی آزمون را پیدا می‌کند؟

گفت و گو

یک انسان‌شناس:
بیش از سه‌چهارم جامعه درباره تحمل وضعیت موجود اقناع نشده‌اند

یک انسان‌شناس و عضو هیأت علمی مؤسسه مطالعات فرهنگی و اجتماعی، با هشدار نسبت به فرسایش امید، اعتماد و همبستگی اجتماعی در شرایط پس از جنگ گفت: بیش از سه‌چهارم جامعه درباره چرایی تحمل وضعیت موجود اقناع نشده‌اند و ادامه فشارهای اقتصادی و اجتماعی بدون ارائه چشم‌اندازی روشن می‌تواند شکاف میان جامعه و حاکمیت را عمیق‌تر کند.

به گزارش جماران، جبار رحمانی، در گفت‌وگویی درباره الزامات بازسازی پس از جنگ تأکید کرد: بازسازی را نباید تنها به ترمیم زیرساخت‌ها، ساختمان‌ها و خسارت‌های اقتصادی محدود کرد، زیرا جنگ هم‌زمان سرمایه انسانی، سرمایه اجتماعی و تصویر مردم از آینده را نیز تحت تأثیر قرار می‌دهد.

او گفت: برخلاف تصور رایج، مرحله پساجنگ از زمان پایان رسمی درگیری‌ها آغاز نمی‌شود، بلکه از همان لحظه شروع جنگ باید برای آن برنامه داشت. به گفته او، تجربه کشورهای مختلف نشان می‌دهد نحوه مواجهه دولت‌ها با بازسازی می‌تواند سرنوشت جامعه پس از بحران را تعیین کند.

بازسازی فقط ساختن ساختمان‌ها نیست

رحمانی با اشاره به تجربه ژاپن گفت: در یکی از موفق‌ترین الگوهای بازسازی، دولت همه امور را مستقیماً در اختیار نمی‌گیرد، بلکه نقش راهبری و تسهیل‌گری دارد و نهادهای مدنی را نیز وارد فرآیند بازسازی می‌کند. در چنین الگویی، هم‌زمان با بازسازی فیزیکی، اصلاحات ساختاری نیز انجام می‌شود تا سیاست‌ها و رویه‌هایی که به بحران منتهی شده‌اند تکرار نشوند.

او الگوی دولت رفاه در کشورهای اروپای شمالی و غربی را نیز نمونه دیگری دانست و در مقابل، به مدل‌هایی اشاره کرد که در آنها روند بازسازی عملاً به نیروها و شرکت‌های خارجی سپرده شده است. به گفته رحمانی، تجربه افغانستان نمونه‌ای از شکست این الگوی وابسته بود.

وی افزود: الگویی که به وضعیت ایران نزدیک‌تر است، ادامه نوعی بسیج عمومی و نگاه جنگی به جامعه است؛ مدلی که در آن از مردم خواسته می‌شود برای مدت طولانی فشار اقتصادی و اجتماعی را تحمل کنند و رفاه و کیفیت زندگی خود را به تعویق بیندازند.

رحمانی هشدار داد: چنین رویکردی ممکن است در کوتاه‌مدت انسجام ایجاد کند، اما اگر به یک وضعیت دائمی تبدیل شود، آزادی‌های اجتماعی را محدود و جامعه را از نظر فرهنگی و اجتماعی فرسوده می‌کند.

«جامعه قدرتمند» شرط اصلی بازسازی

این استاد انسان‌شناسی مهم‌ترین رکن بازسازی را خود جامعه دانست و گفت: تجربه تاریخی نشان داده است جامعه‌ای که از انسجام و توان زندگی بالاتری برخوردار باشد، حتی پس از شکست نظامی نیز امکان بازیابی خود را دارد؛ در مقابل، جامعه‌ای که در آن شکاف، فساد و تبعیض افزایش یابد، حتی در صورت پیروزی نظامی ممکن است در بلندمدت با فروپاشی اجتماعی مواجه شود.

او تأکید کرد: کاهش نابرابری، تقویت نهادهای مدنی، افزایش مشارکت مردم و پاسخگو شدن قدرت از الزامات موفقیت در دوره پساجنگ است.

رحمانی همچنین گفت: منظور از مشارکت مردم فقط حضور آنان در صحنه‌های عمومی نیست، بلکه باید سازوکاری فراهم شود تا نهادهای مدنی و گروه‌های مختلف اجتماعی بتوانند درباره اولویت‌های بازسازی نظر دهند، بر اجرای برنامه‌ها نظارت کنند و احساس کنند صدای آنان شنیده می‌شود.

به گفته او، اگر جامعه نسبت به چرایی تصمیم‌ها و اولویت‌های بازسازی اقناع شود، احتمال مشارکت و همراهی آن نیز افزایش پیدا می‌کند.

دولت هنوز درگیر معیشت است

رحمانی با اشاره به وضعیت اقتصادی گفت دولت در مرحله نخست ناچار است معیشت مردم را کنترل کند و مانع از تشدید بحران‌های روزمره شود. او توزیع کالابرگ و تلاش برای تأمین کالاهای اساسی را از جمله اقداماتی دانست که با هدف کاهش فشار معیشتی انجام شده، اما افزود تصویر کلان اقتصاد همچنان نامطمئن است.

وی گفت: افزایش مستمر قیمت‌ها، کاهش قدرت خرید و ابهام نسبت به آینده سبب شده است بخش بزرگی از جامعه نتواند درباره ضرورت تحمل شرایط موجود قانع شود.

او تأکید کرد: «بیش از سه‌چهارم جامعه اقناع نمی‌شود که چرا باید این وضعیت را تحمل کند» و در چنین شرایطی بخش قابل توجهی از مردم در معرض فشار روانی قرار می‌گیرند.

رحمانی بازسازی واقعی را متفاوت از بازگرداندن کشور به شرایط پیش از جنگ دانست و گفت: اگر همان مناسبات و مشکلات گذشته دوباره ایجاد شوند، نمی‌توان از بازسازی سخن گفت. بازسازی باید فرصتی برای ساختن شرایطی متفاوت و پایدارتر باشد.

دانشگاه می‌تواند واسطه جامعه و حاکمیت باشد

بخش دیگری از سخنان رحمانی به نقش دانشگاه اختصاص داشت. او با استناد به یک پیمایش گفت: دانشگاهیان از بالاترین میزان سرمایه اجتماعی در جامعه برخوردارند و اعتماد عمومی به آنان همچنان قابل توجه است.

به گفته وی، دانشگاه علاوه بر برخورداری از متخصصان در حوزه‌های مختلف، می‌تواند به دلیل استقلال نسبی از منافع مستقیم اقتصادی و سیاسی، عملکرد سیاست‌ها را ارزیابی و تصویری واقع‌بینانه از شرایط جامعه در اختیار تصمیم‌گیران قرار دهد.

رحمانی معتقد است: دانشگاه قادر است از یک سو صدای جامعه را منتقل کند و از سوی دیگر درباره ضرورت و منطق برخی تصمیم‌ها با مردم سخن بگوید و در فرآیند اقناع اجتماعی نقش داشته باشد.

او در عین حال انتقاد کرد که دولت‌ها و بخش‌های مختلف حاکمیت هنگام مراجعه به دانشگاه، اغلب تنها سراغ گروه‌های نزدیک به خود می‌روند و پژوهشگران مستقل و حرفه‌ای کمتر مجال اثرگذاری بر تصمیم‌ها پیدا می‌کنند.

هشدار نسبت به فرسایش امید و تاب‌آوری

رحمانی درباره تأخیر در بازسازی اجتماعی هشدار داد و گفت: هرچه این فرآیند به تعویق بیفتد، تاب‌آوری، امیدواری و همبستگی جامعه بیشتر فرسوده خواهد شد. او مدعی شد: بررسی واکنش‌های اجتماعی در جریان جنگ‌های اخیر و حوادث سیاسی و اجتماعی نشان‌دهنده یک روند نزولی در اعتماد است و اگرچه در مقاطعی بحران خارجی باعث افزایش همبستگی شده، این انسجام عمدتاً کوتاه‌مدت بوده است.

به گفته وی، همبستگی ناشی از جنگ را نمی‌توان جایگزین انسجام پایدار اجتماعی کرد و اگر زمینه‌های نارضایتی برطرف نشود، نام جنگ نیز در بلندمدت قادر به ایجاد همبستگی نخواهد بود.

رحمانی همچنین گفت: فشار معیشتی و آسیب‌های اجتماعی رو به افزایش است و در صورت تداوم شرایط و نشنیدن مطالبات، احتمال شکل‌گیری اعتراضات دوباره وجود دارد.

او تأکید کرد: زمان بروز اعتراض اجتماعی قابل پیش‌بینی نیست، اما هرچه زمینه‌های نارضایتی بیشتر و امکان تخلیه مسالمت‌آمیز آن کمتر شود، فشار انباشته نیز افزایش خواهد یافت.

دانشگاه؛ تهدید یا فرصت؟

این استاد دانشگاه درباره نگرانی‌ها از بازگشایی دانشگاه‌ها نیز گفت اگر دانشگاه به‌عنوان منشأ بحران و تهدید دیده شود، سیاست‌های محدودکننده می‌تواند خود به افزایش اعتراض منجر شود؛ اما اگر دانشگاه فضایی برای گفت‌وگو و سنجش نبض جامعه تلقی شود، می‌تواند بخشی از راه‌حل باشد.

رحمانی گفت: مشکلات اقتصادی، فساد، ناامیدی و نارضایتی خارج از دانشگاه شکل می‌گیرند و سپس بازتاب آنها در دانشگاه دیده می‌شود؛ بنابراین نمی‌توان مسئولیت بحران‌های اجتماعی را متوجه دانشجویان کرد.

وی تأکید کرد: برخوردهای افراطی انضباطی با دانشگاه می‌تواند دانشجویان را به سمت رادیکال‌تر شدن سوق دهد، در حالی که فراهم کردن امکان گفت‌وگو و اعتراض در چارچوب دانشگاه به کاهش خشونت اجتماعی کمک می‌کند.